

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ศิลปะการแสดงเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี กรณีศึกษาเพลงอีแซว มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาลักษณะ ศิลปะการแสดงเพลงอีแซวของจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2) เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ศิลปะการแสดงเพลงอีแซว
- 3) เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแสดงเพลงอีแซวของจังหวัดสุพรรณบุรี

ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอผลสรุปดังนี้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนสิงหาคมพ.ศ. 2554 ถึงเดือนพฤษภาคม 2555 โดยเก็บข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ สำหรับข้อมูลปฐมภูมิได้จากการบันทึกเทปโทรทัศน์ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้จากการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ได้จากผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาโดยผ่านการหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนผลการศึกษาพบว่า

1. สรุป

1.1 วิเคราะห์บทสัมภาษณ์ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและครูเพลงอีแซว

1.1.1 ประวัติความเป็นมาของเพลงอีแซว

ความเป็นมาของเพลงอีแซวในยุคแรกมีข้อสันนิษฐานน่าจะเกิดขึ้นมากกว่าว่า 100 ปี ในอดีตพื้นที่ภาคกลางจะเรียกว่า “เพลงแคน” สาเหตุที่เรียกเพลงแคนเพราะใช้แคนเป่าคลอไปกับการร้องเพลง ส่วนพื้นที่พนมทวนในจังหวัดกาญจนบุรีเรียกว่า “เพลงยั่ว” เพลงยั่วเป็นเพลงที่จังหวะค่อนข้างกระชับถ้าจะเทียบได้กับเพลงในปัจจุบันก็คือแนวเพลงสามช่าและเพลงเร่พ สาเหตุที่น่าจะเทียบกันได้เพราะมีห้องเพลงเท่ากัน น่าจะยุคประมาณ 2470 กรณีเพลงอีแซว ประยุกต์มาจากเพลงยั่ว ลักษณะเหมือนเพลงกลองยาว การร้องจะมีการปรบมือ ตีกลอง เพลงยั่วมีการนำไปประยุกต์ให้สั้นและร้องออกมาอีกแนวหนึ่ง ซึ่งอยู่ในแถบวิเศษชัยชาญ จ.อ่างทอง มีการใช้แคนมาประกอบด้วยข้อสันนิษฐานน่าจะมาจากชาวลาว

การเกิดเพลงอีแซวในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่สามารถหาหลักฐานและความเป็นมาได้ เกิดจากพ่อไสว วงษ์งามที่เป็นคนสำคัญที่บุกเบิกพัฒนาเพลงอีแซวจนเป็นอาชีพ พ่อไสวเป็นผู้ที่มีความ

สนใจการเล่นเพลงเป็นอย่างมาก แปะได้เสาะแสวงหาเนื้อเพลงไว้จำนวนมากและตะเวนเล่นเพลงไปทั่ว ทำให้มีความรู้และประสบการณ์สูงด้านเพลง สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เกือบทุกชนิดและกลายเป็นพ่อเพลงชื่อดังในเวลาต่อมา จากการที่พ่อไสวเดินทางไปเล่นเพลงทำให้รู้จักแม่เพลงคนหนึ่ง คือแม่บัวผัน จันทร์ศรีซึ่งเป็นแม่เพลงทางจังหวัดอ่างทอง แม่บัวผันเป็นคนไม่รู้หนังสือแต่มีความจำเป็นเลิศ และเชี่ยวชาญเพลงเป็นอันมาก พ่อไสวและแม่บัวผันได้ร่วมเล่นเพลงด้วยกันตลอด ต่อมาทั้งสองคนได้เป็นสามีภรรยา กัน ต่อมาได้ตั้งคณะเพลงขึ้นรับงานเป็นอาชีพเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2500 ทั้งสองได้รวบรวมลูกศิษย์เพื่อฝึกหัดเพลงเป็นอาชีพ ลูกศิษย์รุ่นแรกที่ได้ฝึกหัดเพลงให้ได้แก่ นางเกลียว เสรีจกิจ (ขวัญจิต ศรีประจันต์) นายสุจินต์ ชาวบางงาม (สุจินต์ ศรีประจันต์) นางจ่านง เสรีจกิจ (ขวัญใจ ศรีประจันต์) นางบุญนะ เข้มบาง นายอเนก ชาวปลายนา นายแหยม ผือกสุริยา จากความชำนาญ และเป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นศิลปินเพลงอีแซวทั้งพ่อไสว และแม่บัวผัน ได้รับรางวัลจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้มอบโล่เชิดชูเกียรติศิลปินพื้นบ้าน (สาขาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง) ให้กับพ่อไสว วงษ์งามเมื่อปี พ.ศ. 2525 และนางบัวผัน จันทร์ศรี เมื่อปี พ.ศ. 2526 และในปี พ.ศ. 2533 ยังได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติ และลูกศิษย์ก็ได้รับรางวัลเช่นกัน ได้แก่ นางเกลียว เสรีจกิจ ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน-เพลงอีแซว) เมื่อปี พ.ศ. 2539 และ นายสุจินต์ ชาวบางงาม ได้รับรางวัลศิลปินดีเด่นของจังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2544

1.1.2 ฉันทลักษณ์ และลีลาการร้องของเพลงอีแซว

กลอนเพลงอีแซวมีลักษณะฉันทลักษณ์เป็นกลอนห้าตัวเดียว คือ คำท้ายบทจะลงด้วยสระเสียงเดียวกัน เช่น ลา ลี ไล หรือเรียกว่า กลอนลา กลอนลี กลอนไลในแต่ละวรรคจะใช้คำไม่จำกัด บางครั้งอาจจะใช้วรรคละ 4 -6 คำ ทำนองลีลาการร้องเพลงอีแซว เป็นเพลงที่มีจังหวะเร็ว กระชั้นเป็นเพลงชั้นเดียว มีการร้องรับของลูกคู่ด้วยคำว่า “แล้ว” หรือ “ชะแล้ว” โดยซ้ำสองคำสุดท้าย หรือถ้ารับด้วยการซ้ำสามคำสุดท้าย จะไม่มีคำว่า “แล้ว” ลีลาการร้องเพลงอีแซวแบ่งออกเป็น 3 ช่วง

1) การขึ้นเพลง มีการขึ้นเพลงด้วยการเอื้อนเสียงว่า “เออ..เออ..เอ็ง..เอ็ง..เอย” เพื่อเรียกร้องความสนใจและทดสอบเสียง การขึ้นเพลงพ่อเพลงแม่เพลงบางคนอาจจะขึ้นต่างไป เช่น ร้องว่า “เอ..เอ..เอ..เอ..เอ” หรือขึ้นเสียงสั้นๆว่า “เอย..”

2) การร้องเพลง พ่อเพลงแม่เพลงจะร้องเนื้อเพลงให้เข้ากับจังหวะและจะร้องเรื่อยไปสม่ำเสมอ อาจจะมีการเอื้อนเสียงหรือทอดเสียงรอจังหวะ โดยทั่วไปจะร้องให้กระชับให้ลงกับจังหวะพอดี ลีลาการขึ้นเสียงสูงต่ำขึ้นอยู่กับผู้ร้องแต่ละคนตามสำเนียงท้องถิ่น

3) การลงเพลง คือการทอดเสียงหรือการหยุดเสียงเพื่อให้ลูกคู่รับ การลงเพลงขณะร้องเนื้อเพลงนั้นเป็นการพักเสียงหรือนึกหาถ้อยคำ หรือเพื่อต้องการจะเน้นข้อความที่ร้องเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้ชม

1.1.3 เครื่องดนตรีประกอบการแสดงเพลงอีแซว

ในการแสดงเพลงอีแซวแต่เดิมนั้นมีเพียงการปรบมือของผู้เล่นประกอบการแสดง ต่อมาพ่อไสว วงษ์งาม และแม่บัวผัน จันทรศรี ได้นำเครื่องดนตรี ตะโพนไทย ตะโพนมอญ ฉิ่ง กรับมาประกอบการแสดงทำให้มีเสียงดังและจังหวะเร้าใจให้ความสนุกสนานกับผู้ชมมากยิ่งขึ้น และในปัจจุบันได้มีการนำเอาเครื่องดนตรีประเภทกลอง เช่น กลองสากล กลองซูดเข้ามาร่วมประกอบการแสดงด้วย

1.1.4 เครื่องแต่งกายผู้แสดงเพลงอีแซว

ในการแต่งกายของผู้เล่นเพลงอีแซวคือ นุ่งโจงกระเบนทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย สำหรับฝ่ายชายใส่เสื้อคอกลมแขนสั้นลายดอกสีสดๆ นุ่งผ้าโจงกระเบนสีต่างๆ นุ่งทับเสื้อ ที่เอวมีผ้าขาวม้าคาดเอว อาจมีเครื่องประดับ เช่น พระเครื่องห้อยคอ ส่วนฝ่ายหญิงใส่เสื้อคอกลม หรือเสื้อลูกไม้ปล่อยชายเสื้อทับผ้านุ่ง คาดเข็มขัดเงิน นาค มีผ้าสไบ ส่วนเครื่องประดับได้แก่ ต่างหู สายสร้อย ดอกไม้เหน็บหู ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงไม่สวมรองเท้า

1.1.5 ลำดับขั้นตอนในการแสดงเพลงอีแซว

มีขั้นตอนหลักในการแสดง 5 ขั้นตอน ได้แก่ บทไหว้ครู บทเกริ่น บทประหรือบททักทาย บทจากหรือบทลา และบทอวยพร

2.1 การวิเคราะห์คุณภาพสื่อวีดิทัศน์

1) ผลของการวิเคราะห์คุณภาพสื่อวีดิทัศน์ ผู้วิจัยใช้สอบแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คนประเมินคุณภาพการผลิต โดยหัวข้อในการประเมินดังนี้ 1) คุณภาพด้านเนื้อหา 2) คุณภาพด้านเทคนิคการผลิต 3) คุณภาพด้านวัตถุประสงค์การผลิต ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= 0.58) และเมื่อพิจารณาคุณภาพรายด้าน พบว่าคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D.= 0.58) คุณภาพด้านเทคนิคการผลิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.58) และคุณภาพด้านวัตถุประสงค์การผลิต ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.58)

2) ผลของการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบประเมินคุณภาพการผลิตสื่อวีดิทัศน์มีค่าเท่ากับ 0.626 ที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินคุณภาพของการผลิตได้

2.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการอนุรักษ์ศิลปะการแสดง ผลการวิเคราะห์พบว่า

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการอนุรักษ์ศิลปะการแสดง เพลงอีแซว อยู่ในระดับมากทุกรายการ และเมื่อพิจารณาผลรวมของความคิดเห็นก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67)

2. การอภิปรายผล

สื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปะการแสดง เพลงอีแซวได้ ด้วยการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคุณภาพในทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.58) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาอิสระ ของ (ทรงพล, 2550) การสร้างสื่อวีดิทัศน์เรื่อง “จิตรกรรมฝาผนังอีสาน” สามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น “จิตรกรรมฝาผนังอีสาน” เพราะสื่อวีดิทัศน์สามารถนำเสนอภาพและเสียงที่เป็นจริง ให้ความสมจริง เห็นลักษณะท่าทางของการแสดงออกทางสีหน้าท่าทางของผู้ที่ปรากฏตัวในจอภาพนั้นได้ และปัจจุบันพัฒนาการของอุปกรณ์ในการผลิตมีความเจริญก้าวหน้ามาก สามารถบันทึกภาพและเสียงได้คมชัด ผู้ผลิตสามารถเลือกประเภทของความคมชัด ขนาดของภาพและอัตราการแสดงภาพได้ตามที่ต้องการ นอกจากนี้สื่อวีดิทัศน์ยังเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้หลายรูปแบบ เพราะวีดิทัศน์ได้รวบรวมสื่อต่างๆ ไว้ในลักษณะสื่อประสม ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วิทยู ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป รูปภาพ นิทรรศการ การสาริต และอื่นๆ (ลัดดา สุขปริดี, 2523)

3. ปัญหาที่พบจากการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นเรื่องที่มีความยากลำบากในการเข้าถึงแหล่งของข้อมูลเพราะไม่สามารถค้นหาจากแหล่งเทคโนโลยีสารสนเทศได้ ต้องใช้จากการสอบถามจากชุมชน หรือจากผู้เชี่ยวชาญแนะนำต่อกันไปอีกทอดหนึ่ง (Snow Ball) สถานที่ราชการทำให้ต้องใช้เวลานาน

2. การติดต่อเพื่อถ่ายทำวีดิทัศน์ขณะเพลงอีแซวในการแสดงจริง ต้องดำเนินการหลายครั้งเพื่อให้ได้สถานที่ถ่ายทำที่ไม่ไกลจากที่พำนักของนักวิจัย และสามารถเดินทางไปกลับในคราวเดียวกันได้

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ความเป็นมาของเพลงอีแซว จากการสัมภาษณ์ และจากการทบทวนวรรณกรรม มีความแตกต่างกันในรายละเอียดบางประการแตกต่างกันเล็กน้อย ตามข้อสันนิษฐานและหลักฐานสนับสนุนที่พอจะหาได้ในช่วงเวลาของการวิจัย แต่ในภาพรวมของข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิมีความสอดคล้องกัน

2. ควรมีการรวบรวมแนวทางการร้อง และการแต่งบทร้องอาจอยู่ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ชนิดต่างๆ ที่มีมากมายหลายแบบและสอดคล้องกับบริบททางสังคมมากที่อยู่ในตัวของพ่อเพลง แม่เพลง เพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

3. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทาง หรือรูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการกับการเรียนการสอนในการศึกษาระดับอุดมศึกษา